

Ljudstvo - gospodar lastne usode

Ob letošnjem 29. novembru, dnevu Republike

29. november, praznik Republike.

Dan, ko se vsako leto znova ustavi naš korak in poleti misel nazaj v burna leta revolucije, h koreninam naše vstaje in vzpona iz teme, kjer so stoletja tičali v ponižanje in nemoč potisnjeni jugoslovanski narodi.

Bil je potreben čas, da sta propadli avstrijsko in turško cesarstvo, da so se začele prebujati delovne množice v naših deželah in se boriti za svoje temeljne gospodarske, narodne in socialne pravice. In še je bilo potrebno nekaj velikega, novega, enkratnega: volja in ugled Komunistične partije Jugoslavije, ki je edina opozarjala na pretečo nevarnost fašizma in ki se je na obrambo države tudi vsestransko pripravljala. Zato se je „Titu v času najhujše politične zmede, ko nas je teptala

sovražnikova soldateska, posrečilo ohraniti mir genialnega državnika in je tako našo najusodnejšo politično in vojaško katastrofo leta 1941 spremenil v eno največjih zmag vseh jugoslovanskih narodov,“ kot je o predsedniku Titu pred 30 leti zapisal Miroslav Krleža, eden njegovih starih tovarišev in soborcev.

Pred letošnjim 29. novembrom nam zato hvaležna misel še zlasti hiti k tovarišu Titu, tvorcu nove Jugoslavije. V srcih nam odmevajo njegove nepozabne besede:

„...Komunistična partija Jugoslavije je ljudstvu od začetka odpirala pogled v prihodnost, ko bodo položeni temelji nove skupnosti enakopravnih narodov, v kateri bo ljudstvo gospodar lastne usode. Uspeh je dosegla zato, ker si je od prvega dne vstaje za rešitev enega najusodnejših in najpomembnejših vprašanj določila nalogo doseči enotnost med jugoslovanskimi

narodi, hkrati pa tudi enotnost množic slehernega naroda posebej. Narodnoosvobodilni boj je nosil s seboj svobodo, enakopravnost in bratstvo vseh narodov in narodnosti Jugoslavije, to pa je tudi ena največjih pridobitev naše revolucije.“

Konec novembra 1943 so bili na drugem zasedanju AVNOJ postavljeni pravni temelji federativne državne skupnosti, s tem pa tudi čvrsta podlaga njene suverenosti in celovitosti. Tu so dobila zakonsko podlago stoletna hotenja naših narodov, da bi živeli v skupni državi enakopravnih ljudi. Tu se je uresničila organska zveza med resničnimi koristmi delavskega razreda v slehernem narodu in v Jugoslaviji kot celoti ter med nacionalnimi koristmi posameznih narodov. Tu je bilo okronano z najvišjimi priznanji desetletja dolgo strpno, načrtno vsestransko delo KPJ za bodočnost naših narodov.

In ni ga bilo in tudi zdaj ga ni dobromislečega človeka, ki ne bi vedel in v srcu čutil, kako je vsa ta naša polpretekla, sedanja

Zakon naj pove, kaj je gozd

Zakon o gozdovih se bo spremenil. Po novem naj bi bilo članstvo lastnikov gozdov v TOK prostovoljno; na drugačen način naj bi se zbiral dohodek zaradi izjemnih ugodnosti in sicer po predlogu v družbenem sektorju enako kot v zasebnem, kjer se že sedaj obračunava v % (5 %) vrednosti prodanega lesa. Predlagano je tudi, naj se področje SIS za gozdarstvo osamosvoje finančno in kadrovske, vendar se s tem ne strinjajo vsi. Zakon naj bi natančneje določal, kaj je gozd. Vprašanje je tudi, kako bo v bodoče z oprostivijo biološke amortizacije za domačo porabo.

in bodoča zgodovina do zadnjega vlakenca pretkana z delom in življenjskimi ideali tovariša Tita. Nič ni torej za nas Jugoslovane bolj naravnega od mogočnega, ponosnega spoznanja, da je Titova socialistična Jugosla-

(Nadaljevanje na 2. str.)

Prihodnja seja delavskega sveta

Seja delavskega sveta gozdnega gospodarstva Novo mesto bo 20. 11. 1978 v Črmošnjicah.

DNEVNI RED:

1. pregled in potrditev zapisnika zadnje seje,
2. razprava in potrditev obračuna poslovanja za prvih devet mesecev letošnjega leta,
3. informacija o pripravah re-balansa plana za letošnje leto in o sestavi plana za leto 1979,
4. razprava in sklepanje o delovnem osnutku pravilnika o razvidu del,
5. informacija o stališčih javne razprave o združitvi avtoparka,
6. poročilo o izidu referenduma,
7. razprava o predlogu programa usmerjenega izobraževanja na Dolenjskem,
8. analiza vojaške vaje „Zmaga 1978/79“,
9. zemljiškoknjižne zadeve,
10. razno.

Božidar Jakac: JAJCE (jedkanica, 1946)

Končujemo z jesenskim pogozdovanjem. V drevesnicah smo vzgojili obilo sadik. Delavke v drevesnici Rožek sortirajo in vežejo sadike, ki jih v gozdu že čakajo pripravljena tla in pridne roke pogozdovalcev.

treba tudi zakon o gozdovih v tem smislu spremeniti.

Združeni kmet, ki z združenjem dela in sredstev dosega najmanj tolikšen osebni dohodek, kot je z zakonom zajamčen osebni dohodek delavca v organizaciji združenega dela in če plačuje za to zavarovanje ustrezen prispevek, ima pravico do zdravstvenega, pokojninskega in invalidskega zavarovanja, enako kakor delavci v TOZD.

Zakon o kmetijskih zemljiščih

Kmet je občan, ki obdeluje svoje kmetijsko zemljišče ter mu je to glavna ali dopolnilna dejavnost, če mu ta daje tako vrednost proizvodnje, ki dosega najmanj tretjino povprečnega osebnega dohodka v občini (varianta: tako vrednost, kot jo določi skupščina občine).

Opredelevec kmeta po tem zakonu pomeni pridobitev pravice do maksimuma kmetijskih zemljišč. Kmet je lahko lastnik največ 10 ha obdelovalnega zemljišča, v strmih predelih in nad 600 m nadmorske višine pa največ 20 ha. Skupna površina kmetijskih zemljišč in gozdov ne sme presegati 45 ha in le izjemoma več. Občan, ki ni kmet, sme imeti v ravninah največ 1 ha kmetijskih zemljišč in gozdov skupaj, v predelih nad 600 m n. v. pa največ 3 ha.

V poglavju o varstvu kmetijskih zemljišč zakon razvršča kmetijska zemljišča v dve kategoriji in sicer na tista, ki so primerna za uporabo sodobne tehnologije in lahko tvorijo komplekse za družbeno ali organizirano proizvodnjo za prehrano (dobra tla, vinogradniška in vrtnarska zemljišča, ravninski ali blago nagnjeni tereni), in na druga kmetijska zemljišča. Zlasti prva zemljišča so pod posebnim varstvom zakona.

Kjer bo v skladu z zakonom in s prostorskim planom dovoljena sprememba namembnosti kmetijskega zemljišča, bo zanj treba plačati odškodnino.

Nova določba v zakonu je, da morata območna samoupravna interesna skupnost za gozdarstvo in kmetijska zemljiška skupnost v občini skleniti za tista kmetijska zemljišča, ki se zaraščajo z gozdnim drevjem, sporazum o ukrepih za zmanjševanje zaraščanja.

Po novem bo tisti, ki izkorišča kamen, mivko, pesek, lončarsko in opekarsko glino, plačal poleg odškodnine za spremembo namembnosti kmetijskega zemljišča še posebno odškodnino v višini 5 odst. prodajne cene za m³ izkopanih rudnin.

(Nadaljevanje na 3. str.)

Novi kmetijski zakoni

Zbori skupščine SR Slovenije so 27. in 30. oktobra t. l. obravnavali osnutke štirih kmetijskih zakonov. Zakone je bilo treba prilagoditi ustavi in zakonu o združenem delu, v širši razpravi od letošnje pomladi

naprej pa so organizacije in posamezniki dali predloge za nekatere spremembe in dopolnitve.

Osnutke je priobčil letos aprila tudi Kmečki glas, tako da so se z njimi kmetje v Sloveniji lahko dobro seznanili.

cijo združenega dela, ki ni organizacija združenih kmetov, vendar tak kooperant nima toliko pravic kot član kmetijskih združenj.

Član organizacije združenih kmetov je lahko vsak nad 15 let star član kmečkega gospodarstva, pa čeprav ni lastnik proizvodnih sredstev. Tako bodo poleg gospodarja tudi drugi člani kmečkega gospodarstva imeli enake pravice, če jim je delo na kmetiji glavni poklic in seveda, če se bodo s pismeno pogodbo zavezali za določeno skupno proizvodnjo.

Po novem zakonu naj bi bilo tudi članstvo v TOK za gozdarstvo prostovoljno in bo zato

Zakon o združevanju kmetov

Kmetje imajo pravico, da se prostovoljno združujejo v kmetijske zadruge, v TZO (temeljne zadrugne organizacije) v TOK (temeljne organizacije kooperantov) in v delovne organizacije kooperantov. Združeni kmet pa bi bil tudi kmet, ki proizvodno sodeluje z organiza-

Ljudstvo – gospodar lastne usode

(Nadaljevanje s 1. str.)

vija, ki je v zadnjih desetletjih dosegla ogromen napredek, resnično naša domovina, po kateri so hrepeneli pred nami rodovi in stoletja.

Vse okoli nam potrjuje take ugotovitve iz dneva in dan. Socializem je dal našemu življenju novo podobo. Milijoni delovnih ljudi vseh narodov in narodnosti Jugoslavije klešejo obraz te nove, srečne podobe, ki je obrnjen z gorečo vero v lepšo, še bogatejšo prihodnost. Prepolni najplemenitejših občutkov in prisrčne zahvale za vse, kar nam je dal s svojim bogatim, junaškim in pametnim delovanjem, se te dni obračamo s toplimi pozdravi k našemu Titu in mu z novimi delovnimi zmagami in vsesplošnim napredkom čestitamo za dan republike:

da bi bil še mnoga leta zdrav in srečen med nami, naš prvi in najdražji tovariš!

TONE GOŠNIK

Gospodarji svoje svobode

„V našem narodnoosvobodilnem boju smo postavili hkrati tudi temelje svoje neodvisnosti. Že pred vojno smo z odločitvijo, da se vodstvo KPJ vrne v domovino, da poslušá glas ljudstva in prevzame vodstvo njegovega boja, jasno izrazili odločnost KPJ, da postane partija svojega ljudstva in svojega delavskega razreda, vodnica v boju za uresničitev njunih stoletnih teženj. Ena od najglobljih teženj naših narodov in narodnosti pa je bila, da bi naposled dokončno postali gospodarji na svoji zemlji, gospodarji lastne usode in svobode, da bi prenehali biti orodje za poravnavanje medsebojnih računov, o katerega usodi so odločale velesile na nekakšnih konferencah in z raznimi pogodbami. Prav to je pomenilo enega od najmočnejših motivov, ki so naše narode in narodnosti gnali v narodnoosvobodilni boj...“

TITO (na 8. kongresu Zveze združenj borcev NOV Jugoslavije)

Temeljitejše obravnavanje samoupravnih sporazumov in pravilnikov v naši DO

Pri razvoju našega samoupravnega sistema se vedno pogostneje srečujemo s sprejemanjem pravilnikov in samoupravnih sporazumov. Pravilniki in nekateri samoupravni sporazumi urejajo odnose na ravni temeljne organizacije ali organizacije združenega dela. Te pravilnike in samoupravne sporazume lahko usklajujemo, če se pokažejo kakšne neugodne posledice ali nesoraz-

merja. Težje ali nemogoče je spreminjati samoupravne sporazume, ki nam jih predlagajo v obravnavo in sprejem razne samoupravne interesne skupnosti področnega ali celo republiškega značaja.

Vse to so sporazumi za združevanje sredstev, kar pomeni nenehno naraščanje zakonskih in pogodbenih obveznosti. To samo po sebi ni slabo, saj vemo, da sredstva posredno koristimo pri samem sprejemanju teh sporazumov, in sicer:

sporazum na primer predvideva združevanje 0,28 % od davčne osnove TOZD. Glede na našo sedanjo organiziranost nismo sposobni izračunati, koliko bomo s sprejemom tega akta dolžni plačati, saj vemo, da opravljajo računovodske posle za vse TOZD pri DSSS.

V zvezi s tem predlagamo nekaj novosti k sprejemanju samoupravnih aktov, in sicer:

1. pri sprejemanju internih samoupravnih aktov:

predlagatelj naj sestavi program porabe združenih sredstev in hkrati predvidi, koliko bo v združena sredstva prispevala posamezna TOZD ali TOK.

2. Pri sprejemanju zunanjih samoupravnih aktov, katere predlagajo samoupravne interesne skupnosti:

a) predlagatelj naj poda stopnjo predvidenega združevanja in priloži program porabe združenih sredstev.

b) naše pristojne službe morajo tak predlog opremiti s podatki, koliko bo tako združevanje obremenilo posamezno TOZD ali TOK in OZD, kakor tudi s podatki, iz katerih virov se bodo sredstva združevala.

Mnenja sem, da bi tako obravnavanje samoupravnih aktov zelo olajšalo delo delavskim svetom na TOZD in TOK in odločilno vplivalo na pravilne odločitve, hkrati pa bi zavezal predlagatelje k sprejemljivejšim predlogom za programsko uporabo sredstev.

JURIJ MUHIČ

Hvala bukvi!

Bukev pridobiva na pomenu

Tropskih lesov iz vlažnih afriških gozdov priteka v Evropo vedno manj. Količina je le še polovična od nekdanje. Raste pa uvoz iz jugovzhodne Azije. Transportna pot je mnogo daljša. Zato iščejo uvozniki oblovine vedno nove drevesne vrste, ki doslej niso bile pomembne. Problem pa je bil pri tem, da za nove lesove niso znane lastnosti in da z njimi nihče nima izkušenj.

Uporaba teh vrst je problematična: predelovalci plačujejo drage šole zaradi neuspelega lepljenja, sušenja, obdelave in prekomerne obrabe orodij. Silicijev oksid v lesu močno kvari orodje in rezila. V tem je prednost evropske bukovine, ki jo predelujejo brez težav. Glede obdelave in čunjanja orodja stoji bukev v vrhu med listavci!

Proizvajalci vezanih plošč zaskrbijo gledajo v prihodnost. Iz tropskih lesov lahko izdelujejo samo najdražje plošče, po katerih pa povpraševanje pada. Ostalim vrstam je bukev enakovredna ali jih celo presega, npr. pri opaznih ploščah za beton.

(Objavljeno v nemški reviji, prevod v reviji Les)

Dočakali smo!

Vrsto let, vse odkar smo kupili žago v Veliki Loki od mizarkega podjetja Hrast iz Šentlovenca, je vroča želja članov temeljne organizacije kooperantov in delavcev, da bi staro, izrabljeno žago obnovili. Želje so ostajale le želje, ki pa so bile neomajne vse do sedaj. Zgolj slučaj je hotel, da se je prav takrat zaostri uvozna politika.

Kdor čaka dočaka! Komisija za izdajanje soglasij za uvoz in plačilo opreme s konvertibilnega področja je 23. 10. 1978 odobrila uvoz horizontalne tračne žage Lindner. Želje so se izpolnile in sedaj je samo od nas odvisno, kdaj bodo težave pri razrezu lesa dokončno rešene. JOŽE FALKNER

Novi kmetijski zakoni

(Nadaljevanje z 2. str.)

Odškodnino bodo plačevali tudi tisti, ki v zrak izpuščajo večje koncentracije škodljivih snovi in onesnažujejo kmetijsko zemljišče.

Če lastnik zemljišča z njim ne bo ravnal kot dober gospodar, bo po novem zakonu možno dodeliti zemljišče v začasno upravljanje kmetijski zemljiški skupnosti.

V posebnih poglavjih zakona so določila o prometu z zemljišči, o zakupu, o kmetijskem zemljiškem skladu v občini, o menjavi, arondaciji, komasaciji ter o melioraciji kmetijskih zemljišč. Občani morajo prilagoditi obseg svojih zemljišč določbam tega zakona v roku enega leta (varianta v osnutku: dveh let). Viške kmetijskega zemljišča bo prevzela kmetijska zemljiška skupnost, gozdove pa gozdnogospodarska organizacija, seveda proti ustreznim od-

škodnini. Predlagano pa je, da bi odškodnina za gozd ne bila večja od 10 letnega etata. Če bo prejšnji lastnik uporabljal kmetijsko zemljišče 15 let, gozd pa 10 let od 24. avgusta dalje, se šteje, da je odškodnina plačana.

V tem kratkem sestavku seveda ni mogoče podati vseh bistvenih in za kmete življenjsko važnih določil. Zato bi bilo prav, da bi si besedilo zakona v celoti preskrbel vsak gospodar.

Zakon o preživninskem varstvu kmetov

Do preživitve oz. do mesečnega denarnega prejema ima pravico kmet, če odda družbeni pravni osebi najmanj 2 ha kmetijskega zemljišča, oziroma najmanj 3 ha gozda, ko izpolni starost 65 let (moški) oz. 60 let (ženska) ali ne glede na starost, če ni zmožen za kmetovanje. Če kmet zadrži zase manj kot 1

ha zemljišča, ne plačuje prispevka za starostno zavarovanje.

Višina preživitve je odvisna od vrednosti oddanega zemljišča, vendar ne more biti manjša od vsakokratne starostne pokojnine kmetov.

Če je kmet ob oddaji zemljišča star 70 let, se mu preživitve poveča za 20 %, če je star 75 let za 25 % in če je star 80 in več let pa za 30 %. Če upravičenec umre, ima njegov zakonec (ali oseba, ki je po predpisih o zakonski zvezi izenačena z zakoncem), pravico do preživitve, če je star 55 let (moški) oziroma 50 let (ženska).

Zakon o intervencijah v kmetijstvu in porabi hrane

S tem zakonom bo ustanovljen sklad za uravnavanje proizvodnje in porabe hrane v SR Sloveniji. Iz sklada bodo plačane premije za pridelano hrano, nadomestila v proizvodnji, če organizacija združenega dela ali

člani organizacij združenih kmetov ne bodo dosegli dohodka, ki bi jim omogočil nadomestiti vrednost sredstev, porabljenih v proizvodnji in jim zagotovil materialno osnovo samoupravljanja.

Z regresi bodo znižane cene reprodukcijskih materialov. Z intervencijami pa bodo pospeševani procesi združevanja dela, sredstev in kmetijskih zemljišč.

Del sredstev sklada bo porabljen za uravnavanje cen hrani, da bi tako usmerjali prehrano občanov na večjo porabo kvalitetne domače hrane in za zaščito življenjske ravni prebivalcev SR Slovenije (regresiranje maloprodajnih cen hrane).

Prof. Leibundgut je raziskoval gozdnogojitvene lastnosti omorike (*Picea omorica* Pančić). Priporoča, da bi jo gojili zaradi odpornosti proti suši, snegu in napadu insektov. Ni opazil kake bolezni niti uši (hermes).

Poklicna obolenja gozdnih delavcev, ki delajo z motorno žago, in preventivni varstveni ukrepi

Med družbeno priznana poklicna obolenja gozdnih delavcev spadajo obolenja, ki jih povzročijo zdravju škodljiva tresenja (vibracije) ali pa zdravju škodljiv hrup enoročnih motornih žag z notranjim izgorevanjem med njihovo uporabo.

Tresenje motornih žag lahko povzroči vibracijska obolenja, ki se odražajo predvsem s poškodbami kapilarnega ožilja prstov na rokah (travmatska vazonevroza) ter s poškodbami hrustanca oz. kosti v zapetnih sklepih, medtem ko hrup motornih žag lahko povzroči poškodbe slušnih organov (akustična travma).

V gozdarstvu Slovenije je od leta 1964 dalje evidentirano 288 primerov vibracijskih obolenj, kar predstavlja okrog 13 % delavcev z motornimi žagami, ter 465 primerov okvar slušnih organov ali okoli 20 % delavcev z motornimi žagami. Približno takšno razmerje poklicnih obolenj je tudi pri naši delovni organizaciji. Pri tem velja po-

Knjiga o plevelih

Nedavno je izšla v Srbiji knjiga o plevelih, ki je prva te vrste v Jugoslaviji in na svetu. V knjigi je popisanih in z risbami predstavljenih 2.000 vrst plevelov. Za vsak plevel je navedeno, kje ga najdemo in podatki o zahtevah po vlažnosti, svetlobi, toploti in kemični sestavi tal ter kdaj cvete.

Knjiga je potrebna strokovnjakom, ki proučujejo zatiranje plevelov. Po naših in mednarodnih podatkih namreč pleveli naredijo v kmetijskih posevkih več škod kot vse bolezni, škodljivci in virusi.

udariti, da dokaj močna fluktuacija delavcev v gozdarstvu Slovenije zamegljuje dejansko stanje na tem področju, ki je verjetno še slabše. Tudi primerljivost podatkov o poklicnih obolenjih med posameznimi delovnimi organizacijami gozdarstva ali med posamezno delovno organizacijo in celotnim gozdarstvom Slovenije je močno otežkočena, ker še vedno ni dosežena zadovoljiva enotnost kriterijev pri ugotavljanju poklicnih obolenj v okviru vseh dispanzerjev za medicino dela Slovenije, ki opravljajo obdobje zdravstvene preglede gozdnih delavcev ipd.

Čeprav se v zadnjih letih spreminja struktura poklicnih obolenj, pri čemer je opazen na eni strani padec pogostnosti vibracijskih obolenj in na drugi strani porast okvar slušnih organov, pa v celotni pogostnosti poklicnih obolenj še vedno ni bistvenih sprememb na bolje.

Strukturne spremembe poklicnih obolenj so po vsej verjetnosti predvsem posledica kon-

strukcijskih sprememb in s tem lastnosti motornih žag v teku časa. Žage so danes znatno lažje in oblikovno bolj prilagojene za dela v gozdarstvu, moč motorne žage (odvisna od števila vrtljajev in prostornine valja) je v primerjavi z njeno specifično težo (kp/kW) večja, opremljene so z blažilci treslajev (amortizerji), s ščitnikom leve roke ali z zavoro verige. Medtem ko pri žagi s takimi značilnostmi v primerjavi s težkimi, okornimi in varnostno slabo opremljenimi starimi tipi žag očitno lahko pričakujemo zmanjšano nevarnost tresenja, pa glede nevarnega nivoja hrupa ne moremo pričakovati ugodnejših rezultatov.

Zadnje kompleksne ergonomske raziskave značilnosti motornih žag, ki jih je opravil dr. Marjan Lipoglavšek v okviru Inštituta za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije (glej njegov članek „Ergonomske značilnosti motornih žag“, Gozdarski vestnik, št. 7-8-1977) so pokazale, da v bistvu vse motorne žage presegajo zdravju neškodljive meje vibracij in hrupa. Vendar pa so med žagami posameznih tovarn določeni tipi, ki imajo ugodnejše značilnosti, predvsem kar zadeva hrup in vibracije, pa tudi specifične teže in opremljenosti za varno delo. Prav gotovo pridejo v poštev za opravljanje poklicnega dela z motornimi žagami take,

ergonomske ugodnejše žage, ne glede na višjo nabavno ceno.

Nedvomno lahko ugotovimo, da je poklicnih obolenj delavcev zaradi tresenja in hrupa motornih žag veliko, da resno ogrožajo zdravje in s tem delovno sposobnost teh delavcev, ki jim je bila sicer, še predvsem iz tega razloga, v okviru Slovenije priznana beneficirana delovna doba in da je zato potrebno preventivnim varstvenim ukrepom pri delu z motornimi žagami tudi v bodoče in na vseh ravneh posvečati kar največjo pozornost.

Kaj moramo vedeti o zaščiti pri delu z motornimi žagami?

Preventivni varstveni ukrepi pri delu z motorno žago so dokaj številni in tudi znani. Ker poglobljena razprava o tem v okviru tega sestavka ni možna, jih je smotno navesti le v obliki opomnika, kot sledi:

— pred prvo zaposlitvijo delavca na delo z motorno žago je potrebno na posebnem zdravstvenem pregledu ugotoviti njegovo zdravstveno in psihofizično sposobnost za tako delo;

— za delavca z motorno žago so obvezni obdobji posebni zdravstveni pregledi;

— organizirano funkcionalno varstvo in vzgojno usposabljanje delavcev za zdravo in varno delo je nujno in obvezno. Od tega je bistveno odvisen uspeh prizadevanj na področju preventivnega varstva (varna tehnika dela, vzdrževanje motornih žag in upoštevanje ter spoštovanje varstvenih ukrepov).

— Nabavljati in uporabljati je treba motorne žage, ki imajo ugodnejše ergonomske značilnosti v pogledu tresenja, hrupa, teže in opremljenosti za varno delo. Pri tem moramo upoštevati rezultate znanstvenih raziskav in dogovore v okviru ustreznih strokovnih institucij.

— Varna tehnika dela, ki upošteva: sproščeno držo telesa med delom, čim več teže motorne žage prenašati na les, na stegna ipd.; roki naj med obvejevanjem mehko drsita po ročajih žage; izogibati se žaganju s hrbtno stranjo letve.

— Vzdrževanje motorne žage in še posebej verig in amortizerjev je zelo pomembno (boljši delovni učinki, zato krajši čas izpostavljenosti škodljivim vplivom, ki so obenem tudi manjši).

(Nadaljevanje na 5. str.)

Ko so izkopale sadike, kolikor jih bo presajenih v gozd to jesen, so se želele delavke v drevesnici Struga fotografirati. Saj je bilo to delo zadnje letos, ko so še tako skupaj. Prihodnjo pomlad jih bo drevesnica spet potrebovala.

Poslovni uspeh gozdnega gospodarstva Novo mesto od 1. 1. 1978 do 30. 9. 1978

Poslovni uspeh gozdnega gospodarstva od 1. 1. 1978 do 30. 9. 1978 je bil ugoden tako v primerjavi z istim obdobjem preteklega leta, kakor tudi s planom za tekoče leto. To nam potrjujejo naslednji podatki iz periodičnega obračuna:

1. celotni prihodek znaša 233.119.311,88 din in je za 43 % višji od celotnega prihodka v istem obdobju preteklega leta. Na tako visok porast celotnega prihodka so vplivali predvsem večji odkup lesa, višje prodajne cene ter tudi spremembe v načinu knjiženja celotnega prihodka, saj letos prištevamo v celotni prihodek tudi interno realizacijo med stroškovnimi mesti znotraj TOZD. Tak način knjiženja ne povečuje dohodek, temveč samo celotni

prihodek in za isti znesek materialne stroške.

2. Materialni stroški 96.202.707,22 din so za 21 % višji kot v istem obdobju lanskega leta. Na porast materialnih stroškov bistveno vplivajo stroški biološke amortizacije, ki so lansko leto bili knjiženi kot materialni strošek, letos pa je to zakonska obveznost in stroški odkupa.

Stroški biološke amortizacije v letošnjem periodičnem obračunu znašajo 19.931.432,75 din, v lanskem pa 13.163.012,72. Stroški odkupa so letos 36.249.570,85 din, lansko leto so bili 21.129.777,85 din. Zato smo izločili stroške odkupa in bilološke amortizacije iz materialnih stroškov in dobili znesek materialnih stroškov za letošnje leto 59.953.136,37 din in za lansko leto 45.247.505,38 din. Indeks znaša

132, kar pomeni, da so materialni stroški brez biološke amortizacije in odkupa letos višji za 32 %. Ta podatek nam kaže, da je porast celotnega prihodka bil višji od porasta materialnih stroškov za 11 %; ker zavzemajo materialni stroški relativno visok delež v celotnem prihodu, nam ta podatek napoveduje letos boljši rezultat od lanskega.

3. Amortizacija je dosežena v znesku 6.240.019,80 din, kar je za 20 % več kot v preteklem letu. Amortizacija je višja zaradi revalorizacije in zaradi nabave novih osnovnih sredstev.

4. Dohodek v znesku 130.676.584,86 din je za 67 % večji kot v istem obdobju preteklega leta. Je rezultat gibanja celotnega prihodka, materialnih stroškov in amortizacije.

5. Pogodbene in zakonske obveznosti so dosežene v znesku 48.758.485,02 din (indeks 335). Porast je velik zaradi prenosa biološke amortizacije med zakonske obveznosti in zaradi drugih obveznosti, ki se nanašajo na sistem obračuna osebnih dohodkov in prispevkov. Veliko vplivajo na porast zakonskih obveznosti tudi obveznosti v zvezi z davčno osnovo, ker so zaradi letošnjega boljšega rezultata tudi večje družbene dajatve.

6. Čisti dohodek je dejansko rezultat poslovanja in primerljiva kategorija, kajti ta se deli na osebne dohodeke in sklade. Čistega dohodka je 81.918.099,84 din (indeks 129). Čisti dohodek dobimo, če od dohodka odštejemo pogodbene in zakonske obveznosti.

7. Za osebne dohodeke je namenjeno 55.401.261,31 din oz. 22 % več kot v istem obdobju preteklega leta. Poprečni osebni dohodek znaša neto 5782 din ali za 15 % več. Indeks bruto OD je višji od indeksa poprejšnjega neto OD zaradi večjega števila zaposlenih (za 3 %) in višjih prispevkov iz bruto osebnih dohodkov v letošnjem letu.

8. Za sklade nam je ostalo 24.396.746,18 din ali 57 % več kot v istem obdobju preteklega leta.

MILAN DRAGIŠIČ

Kompost iz drevesnega lubja

„Foresta humus“ je nov proizvod za izboljšanje zemljišča, ki ga dobivajo iz skorje iglavcev in listavcev. Po osemtedenskem kompostiranju razpadejo škodljive snovi, kot n. pr. taninska kislina. Kompost vsebuje v primerjavi s šoto 20 % več humusnih snovi in je tudi odlična podlaga za razvoj talnih mikroorganizmov.

(Nadaljevanje s 4. str.)

– Omejevanje intenzitete in trajanja dela z motorno žago;

– dnevni čas učinkovitega dela naj ne presega 2 uri, na teden pa ne več ko 12 ur;

– ugodnejši so pogostejši in krajši odmori ali menjava dela z delom brez motorne žage, kot obratno;

– pri organizaciji dela, bodisi individualni ali skupinski, je potrebno paziti, da zaradi neke nove tehnologije dela ipd. ne bi prihajalo do škodljivih časovnih preseganj dela z motorno žago;

– delo z motorno žago v nadurah ali ob prostih sobotah povečuje škodljive obremenitve, prav tako dopolnilna dela z motorno žago izven dela pri delovni organizaciji.

V zimskem obdobju obstaja povečana nevarnost za nastop poklicnih obolenj, zaradi slabše prekrvavitve telesa. Zato je potrebno:

– uporabljati tople in suhe rokavice;

– pred nastopom dela z motorno žago se je treba segreti z drugimi gozdnimi deli ipd.;

– med odmori je koristno še posebno ogrevanje rok, bodisi v topli vodi ali ob ognju ter z istočasnimi gibanji za prekrvavitve;

– zaščitna krema za roke (npr. M-48) zmanjšuje oddajanje toplote iz rok, zato je uporaba tudi iz tega razloga koristna;

– kajenje in pitje alkoholnih pijač kvarno vplivata na ožilje in živčni sistem, zato za delavce z motorno žago še posebej ni priporočljivo.

– Okvaram slušnih organov se izogibamo, če upoštevamo sledeče:

– z uporabo ušesnih ščitnikov, čepov ali svaljkov iz mineralne volne;

– skupaj naj nikoli ne dela hkrati več delavcev z motornimi žagami, ker prihaja do nevarnih prirastkov jakosti hrupa;

– delo z motorno žago v omejenem (zaprtim, polzaprtim) prostoru je še posebno nevarno zaradi dodatnega, odbojnega hrupa;

– delavec, ki trenutno ne dela z motorno žago, naj se oddalji iz neposredne okolice sodelavca, ki žaga, vsaj za 8 metrov.

Na zmanjšanje nevarnosti nastopa poklicnih obolenj vplivajo tudi ostali dejavniki delovnega okolja, zlasti ustreznost prehrane, prevoz na delo in z dela ter dobra telesna pripravljenost za delo (spočitost, fizična kondicija) ipd.

Pri vsakdanjem delu je potrebno upoštevati vse navedene preventivne varstvene ukrepe in ne le posamezne, ki sami zase ne morejo uspešno zagotavljati varnosti pred poklicnimi obolenji. Le v takem primeru lahko upamo, da bo poklicnih obolenj s številnimi negativnimi posledicami v bodoče vse manj. V teh prizadevanjih moramo opraviti prav vsi, vsak svoj delež in uspehi prav gotovo ne bodo izostali.

BOGO ŠPILETIČ

Ob prazniku občine Novo mesto je Občinska skupščina Novo mesto na podlagi 14. člena statuta občine Novo mesto ter 4. in 10. člena odloka o priznanjih občine Novo mesto

na slavnostni seji dne 28. oktobra 1978 sprejela

SKLEP PLAKETA MESTA NOVO MESTO

za leto 1978

se podeli

GOZDNEMU GOSPODARSTVU NOVO MESTO

za uspešno gospodarjenje

Datum: 28. oktober 1978

Predsednik
Občinske skupščine
Novo mesto
MARJAN SIMIČ

To je listina, ki jo je direktor gozdnega gospodarstva Novo mesto ing. Jože Petrič prejel na slovesni seji občinske skupščine Novo mesto ob občinskem prazniku. Poleg listine smo dobili plaketo – gravuro Novega mesta. Lepo priznanje in spodbuda za delo v prihodnje – Zanimivo je, da je plaketo – priznanje Novega mesta dobila tudi znana družbenopolitična delavka Mara Rupena – Osolnik, ki je kmalu po vojni nekaj časa bila sekretarka na takratnem Dolenjskem gozdnem gospodarstvu.

18. 9. 1978: prvi dan strokovne ekskurzije v Belgiji

9.45 je bila ura oziroma 8.45 po srednjem evropskem času, ko smo prispeli v Gent, belgijsko mesto, ki smo ga v tednu od 18. 9. do 23. 9. dobro spoznali. Vožnja do tu je bila dolga in ubijajoča, pa vendar, vzdržali smo. Gostitelji, predstavniki gozdarske fakultete v Gentu, so nas nadvse prijazno sprejeli, utrujenost je popustila in pripravljani smo bili soočiti se s strokovnimi problemi belgijskih kolegov.

Z avtobusom smo se odpeljali do fakultetnega posestva in že smo bili v prvem objektu – atlantskem hrastovem gozdu. Sestoj je bil zanimiv zaradi bujne rasti drevja in zaradi neverjetno mladostnega izgleda hrasta, ki ga v naših hrastovih – gabrovih gozdovih nismo vajeni. Tu smo prvič opazili, kako ugodna je tukajšnja značilna klima za bujno rast. Tu so nas seznanili s še nekaterimi posebnostmi:

Belgija je dežela, ki ima malo gozdov.

Kmetijstvo je panoga, ki ji je namenjen pretežni del površin. Prostrani travniki potrebujejo zaščito pred vetrovi, ki jo uspešno dajejo naravni ali umetni gozdovi.

Dežela nima lesne industrije – gospodarska funkcija gozdov je nepomembna. Gozdarji, pa tudi občani, so veseli vsake na novo pogozdene površine.

Profesor doktor Meagrend nam je pojasnil te značilnosti zato, da bi se vživeli v vlogo in mišljenje belgijskih gozdarjev.

Na meji med gozdom in travnikom smo si nato ogledali uspelo pogozditev travnika z listavci. Prednost v teh poskusih so imeli: češnja, lipa, hrast, jelša. Poskusi so se dobro obnesli in pokazali, da umetni sestoj listavcev sorazmerno hitro ustvari mikroklimatske pogoje, ki omogočajo nastajanje prave gozdne biocenozne. Trava s svojimi značilnostmi kmalu izgine, poveča se aktivnost mikroorganizmov, ki sodelujejo pri snovanju pravih gozdnih tal, pojavlja se tudi prvo naravno pomlahevanje. Ta proces je bil nazoren v osemletnem sestoji češnje, kjer je bilo že potrebno prvo redčenje. Zanimiva je bila ugotovitev, da pravi gozd nastaja sorazmerno zelo hitro in sicer bret vmesne stopnje pionirskih vrst. Na teh nazornih primerih pogozditve travnikov smo tudi spoznali, kam je usmerjena prizadevnost belgijskih gozdarjev:

v čim večji meri zaščititi gozd pred škodljivimi vplivi civilizacije. Pogozditi tista zemlji-

šča, ki niso uporabna za kmetijsko proizvodnjo.

Vedno in povsod poudarjati pomen gozda za njihovo deželo. Skrbeti za uspešnost negospodarskih funkcij gozda.

19. 9. – drugi dan bivanja v Gentu

Študentski dom nam je nudil nepričakovano udobje: enoposteljne sobe z radijskim sprejemnikom, ogrevane nepričakovano zgodaj. Zajtrk v študentski menzi, ki je bil po našem okusu in že je bil tu avtobus s šoferjem, nestrpnim, kot smo bili sami. Pot nas je vodila v območje Atlantika. Tu naj bi si ogledali predel sipin, ki zadajo belgijskim gozdarjem največ prglavic: najmanjši uspeh jim tu pomeni ogromno spodbudo.

Kot bi prišli v Saharo. Pod nogami škriplje pesek, mivka. Zelenje je zelo redko, veter, ki piha od Atlantika, nosi drobce peska. Na mestih, kjer dajejo pesku nekaj opore šopi trave in revnega grmičevja, so vidne odprtine rovov, ki so jih tu napravili edini zadovoljni prebivalci – kunci. Čez to področje se prebija črn asfaltni trak, ki mu nikoli ne grozi sneg, ampak pesek. Gozdna meja je 500 m od Atlantika. Vsako drevo, vsaka bilka v petsto metrskem pasu bije boj na življenje in smrt. Človek jima s svojimi posegi uspešno pomaga v smrt. Med vojno, ko je bila v tem predelu naseljenost manjša, ker so Nemci veliko prebivalcev izselili iz obmorske cone, se je začela pojavljati samonikla vegetacija. Danes je skoraj ni opaziti. Pred nami je obzorje rumenkaste beline, ki jo le tu in tam prekinja spodbudno zelenilo. Tu je resnično potrebna skrbna, ljubeča roka, ki celi rane.

Gozdarji so prevzeli to nevhvaležno, vendar strokovno za-

nimivo nalogo leta 1922. Na površini 150 ha se spopadajo z najbolj trdovratnimi sipinami. Poskušajo, analizirajo, nabirajo izkušnje. Za vsako ozelenjevanje z avtohtonimi grmovnimi oziroma drevesnimi vrstami v notranjosti morajo uporabljati prepreke proti vetru. Poslužujejo se preprostih sredstev: v tla zapičijo veje grmičevja, ki se vegetativno razmnožuje in daje dovolj zavetja za razvijajoče se zelenje.

Sipine so mestoma tudi 7 m globoke. Ogromno je peska, ki vsebuje zelo malo hranljivih snovi. Je zelo porozen, dodajanje hranljivih snovi ni mogoče, ker jih prvi dež spere v globine in jih rastline ne dosežejo. 50 do 100 m od morja uspevajo le grmovne vrste. Prvi listavci se pojavljajo 200 m od obale, za njimi še globlje v notranjosti pa borbo s peskom nadaljujejo iglavci. Avstrijski črni bor in korziški bor sta tu najuspešnejši drevesni vrsti. Pinus meridiana, ki klubuje razmeram ob našem Jadranu, ne prenese razmer ob Atlantiku, čeprav je bil precej zastopan v prvih poskusih pogozdovanja. Redki primeri, ki so še ostali, govore o slabih izkušnjah. Tristo do štiristo metrov od morja zraste drevje 13 m visoko. Kakovostnega lesa tu ne pričakujejo, ker ima gozd le varovalno vlogo. Poleti je v teh krajih ogromno turistov in gozdarji se jim morajo pri svojem delu prilagajati. Pogozdujejo na majhnih površinah, ki so manj izpostavljene navalu izletnikov. Poškodbe na novo nastajajočih šopih gozdnega drevja pa uspešno preprečujejo tudi z organiziranjem rekreacije. Gozdarji skrbje za 12 km rekreacijskih poti; nekatere so asfaltirane, načrtujejo poti za ježo in tudi o stališča športnorekreacijske zvrsti. Dela imajo dovolj in

usmerjeno je na področje, na katerem začnemo delovati tudi slovenski gozdarji: ohranjanje in krepljenje negospodarskih funkcij gozda, varstvo okolja, prostorsko načrtovanje. Tudi v sorazmerno lepih drogovnjakih črnega in korziškega bora, ki so nekoliko bolj odmaknjeni od Atlantika, ne iščejo dobička. Intenzivnost gospodarjenja z nego gozdov tu ne poznajo. Mi pa bi ji tudi v teh borovih drogovnjakih, ki imajo poudarjeno rekereacijsko in varovalno vlogo, posvetili več pozornosti. Prav zaradi tega smo razpravljali živo o intenzivnosti gospodarjenja, kot jo razumemo mi. Vendar – Belgijci nimajo lesne industrije in izvoz lesa zanje ni pomemben. Njihov osebni in družbeni standard je tudi tako dovolj visok.

JOŽE FALKNER

TOVARIŠICAM BORKAM IN AKTIVISTKAM NOV

V jeseni 1942 je začelo izhajati prvo žensko glasilo v okupirani Sloveniji: „NAŠIM ŽENAM“. 15. oktobra 1978 je tov. Mara Rupena–Osolnik na osnovni šoli na Mimi odprla razstavo „KP Jugoslavije v boju za emancipacijo žensk“ in ob tej priložnosti povabila delegatke prvega kongresa SPŽZ, ki je bil v jeseni 1943 v Dobriču, da bi sodelovale pri zbiranju dokumentov ter pričevanj o pomembnem deležu slovenskih žensk v NOB.

Zato prosimo vse bralke našega glasila, da pogledajo, ali nimajo morda doma shranjene iz vojnih let kakšne številke časopisa „Našim ženam“, kakšne partizanske propustnice ali karkoli drugega, kar bi našlo svoje mesto v zbirki dokumentov te razstave, ki zdaj potuje po slovenskih šolah. Zlasti delegatke I. kongresa SPŽZ, aktivistke OF in borke NOV vljudno prosimo, da bi tako gradivo poslale na naslov: Mara Rupena–Osolnik, 61000 LJUBLJANA, Gregorčičeva 9–a.

Inž. Jug iz Celja ocenjuje delo enega izmed tekmovalcev.

Na dveh blokih v predmestju Pariza so olepšali pročelja z vezanimi ploščami. Elementi iz vezanih plošč so izdelani v tovarni, na gradbišču pa jih montirata lahko in hitro ponavadi samo dva delavca (novo področje uporabe!).

Trase elektrovodov – plantaže novoletnih jelk?

Pred leti smo na območju našega GG opravili ocenitev gozdnih površin pod elektrovodi. Evidentiranih je bilo okrog 150 ha. Od tedaj je bilo postavljenih že več novih tras, tako da lahko cenimo, da je sedaj več kot 200 ha neizkoriščenih gozdnih površin. Samo letos je bilo v Beli krajini posekano prek 20 ha gozdov za trase elektrovodov. Če računamo samo 5 m³ prirastka na ha, predstavlja to zmanjšanje za 1.000 m³ lesa.

Večkrat smo že razpravljali, kako bi te površine ponovno vključili v gozdno proizvodnjo, vendar do stvarnih ukrepov nismo prišli. Ker smo imeli letos na TOZD Črnomelj tri zahtevke za izdajo soglasja pri gradnji elektrovodov in s tem za posek več kot 20 ha gozdov, smo razpravljali, kako bi ponovno aktivirali posekane površine. Pri Elektro smo skušali doseči prestavitev trase na manj zaraščeno področje. Ker so predvideno traso dobro utemeljili, smo od zahteve odstopili. Po večkratnih razgovorih s predstavniki Elektro smo izdali soglasje. V njem smo zahtevali, da Elektro za posekah plača čiščenje trase – pripravo tal in osnovno pogozdovanje. Predložili smo tudi predračun za to delo. Dogovorili smo se, da bi gospodarjenje na trasah pod elektrovodi potekalo takole:

delavci GG bodo posekali in počistili traso za dela pri gradnji elektrovoda in jo zasadili. Posadilo bi se 6 – 7.000 smrekovih (in nekaj omorike) sadik na ha. Sadike bi gojili do višine 1,5 – 2,5 m, to je 6–7 let starosti, ker je po njih na trgu največje povpraševanje. Pozno jeseni bi jih posekali, spomladi pa zemljišča ponovno pogozdili. Traso bi vzdrževalo in obenem negovalo nasad gozdno gospodarstvo.

Predpostavljamo, da vseh 200 ha ni primernih za tak način proizvodnje, temveč le 100 ha. Računamo, da ne bomo pogozdili vseh 100 ha v enem letu, ampak v 6 – 7 letni obdobji. Ko bi ciklus proizvodnje potekal normalno, bi torej letno lahko posekali okrog 100.000 novoletnih jelk.

Kako do sredstev?

Za štartno osnovanje nasadov pri novograjnih elektrovodih bi zahtevali pokritje stroškov ob izdajo soglasja.

Za že obstoječe elektrovode bi se dogovorili z Elektro, da gozdno gospodarstvo prevzame vzdrževanje trase s tem, da Elektro plača štartno pogozdovanje. Podjetje Elektro bo verjetno za tak način sporazumevanja, ker bi s tem gozdnemu gospodarstvu oddalo tudi vzdrževanje tras pod elektrovodi.

Letos smo izdali dve soglasji za gradnjo elektrovodov. V obeh smo kot pogoj zahtevali pogozditev trase. TOZD Elektro Novo mesto nam je že dostavilo naročilnico za izvedbo del na trasi v Metliki. Kakorkoli pa že začnemo vzgajati novoletne jelke, pa moramo javnosti prikazati razliko med neorganizirano in nestrokovno sečnjo novoletnih jelk v gozdovih in organizirano proizvodnjo ter ponovnim vključevanjem neizkoriščenih površin v gozdno proizvodnjo. Menim, da so v Bosni in Hercegovini, Makedoniji in delu Hrvaške s popolno prepovedjo sečnje novoletnih jelk zadevo uredili

preveč enostransko. Z administrativnimi ukrepi ter s propagandno akcijo proti uničevanju gozdov skušajo zatreti ljudske običaje. Tudi tam imajo dovolj površin, na katerih bi lahko osnovali plantaže ter dobro vnovčili blago, gozdovi pa zaradi tega ne bi bili ogroženi. Življenjska raven prebivalstva raste in s tem tudi potrošnja dobrin, ki sicer za življenje niso nujno potrebne, vendar življenje olepšujejo. Ob tem pa bi izkoristili zemljo, ki bi sicer nič ne dajala.

O škodi zaradi neizkoriščenih tal pod daljnovodi smo že večkrat razpravljali. Povedal sem, kakšne so naše zamisli in načrti, ki sicer niso povsem novi, pa tudi veljajo ne za povsod. Morda bomo s pomočjo misli in izkušenj, ki so jih pridobili drugod, naše načrte še izpopolnili. Vendar pa je že čas, da od razmišljanja preidemo k delu.

TONE FABJAN

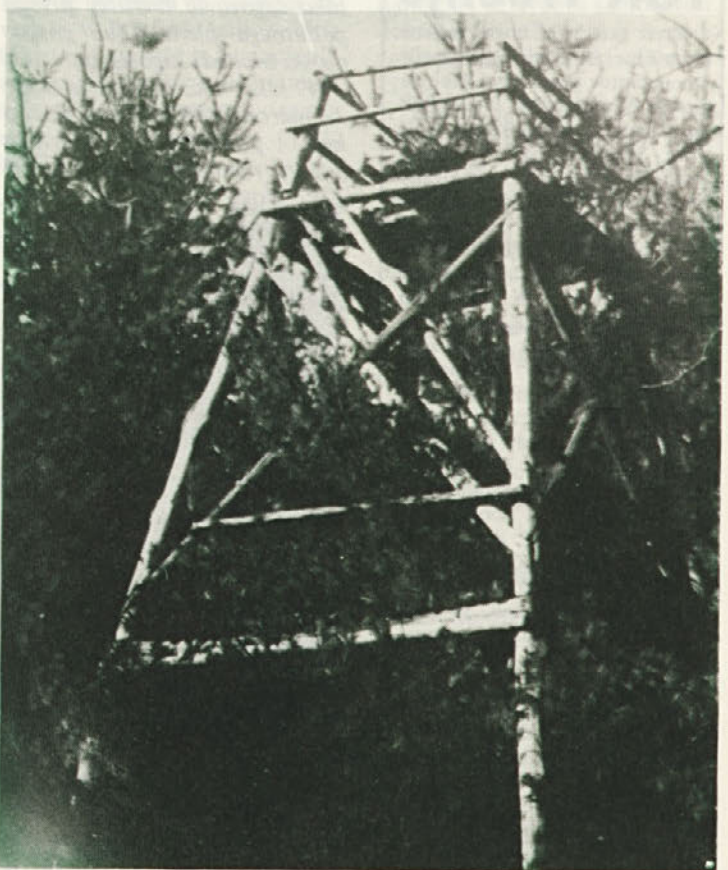
Zanimivosti

Na Češkem so objavili rezultate o zatiranju škodljivih ličink v macesnovih drevesih z vbrizganjem zaščitnega sredstva preko v deblo vstavljenih cevki (fistul). Poizkusi so uspeli.

V Avstriji trosijo za zatiranje plevela herbicide, pomešane z žaganjem. 1,75 kg herbicida pomešajo z 200 l žaganja, kar zadošča za 1 ha ali 3500 sadik. Slabo je le to, da se z žaganjem ne da uporabiti granuliranega, tekočega ali foliarnega gnojila. Prednost je v tem, da delo ni težko, možna je dobra kontrola in da ni potrebna voda.

Iz Kalifornije je zanesena v Italijo glivična bolezen (parazit *Coryneum cardinale*), ki napada ciprese in grozi, da tako tipično drevo za Italijo izumre. Ali bo prišla bolezen – kot je že rak kostanjeve skorje – tudi k nam? V Italiji že načrtujejo organizirane varstvene ukrepe.

Tehnični center za les (v Franciji) je izdelal študijo za industrijsko izdelavo masivnega pohištva in sicer glede koncentracije in organizacije proizvodnje ter o novih tehničnih dosegkih v izdelavi.

Pogled na požarno-razgledni stolp v Mlakah (TOZD Črnomelj): zgoraj leta 1968 (fotografiral Peter Romanič), spodaj: fotografiran leta 1978 (J.P.). Včasih kot da ne opazimo, da se tudi gozd razmeroma hitro razvija, saj je med obema posnetkoma minilo komaj deset let . . .

Ing. Rade Kalinović v pokoju

(Objavljamo skrajšan nagovor ing. Jožeta Petriča na poslovnem sestanku sindikalne organizacije skupnih služb).

Ing. Rade Kalinović je dolgo živel in delal med nami, saj je minilo 1. marca že 28 let, odkar je leta 1950 kot diplomirani gozdarski inženir prišel v Novo mesto. V tem času je doživel marsikaj, zlasti za prvo obdobje njegovega službovanja pa lahko trdimo, da je bilo več slabega kot dobrega. Mladostna leta je preživel v domačem kraju in se leta 1932 po končani osnovni šoli vpisal na negotinsko gimnazijo, kjer je leta 1940 maturiral.

Po maturi se je vpisal na vojaško akademijo v Beogradu. Takrat so se nad Evropo že začeli zbirati temni oblaki in ko mladi gojenec vojaške akademije še ni končal prvega letnika, so 6. aprila 1941 nemški bombniki stresli rušilni in smrtonosni tovor na naše glavno mesto. Ko je kmalu zatem nemška soldateska preplavila Srbijo, so Radeta, ki se je s svojo enoto umikal pred prodirajo-

čim sovražnikom, v Kruševcu zajeli in ga odpeljali v vojno ujetništvo. Tako se je zanj začela štiriletna trnjeva pot vojne- ga ujetnika, ki je postal številka 10910. Poleg udarcev, katerih posledice nosi še danes, je občutil tudi lakoto in vsa tista nečloveška ponižanja, ki so jih bili sposobni uprizarjati nad nemočnimi ujetniki samo zagriženi nacisti. Toda Rade ni klonil. Ves čas bivanja v ujetništvu je aktivno sodeloval pri organizaciji odporniškega gibanja, za kar je bil pred leti odlikovan z redom za zasluge za narod. V ujetništvu se je seznanil tudi s svojo življenjsko družico, ki je kot Poljakinja morala okustiti vse grozote nemških koncentracijskih taborišč.

Po osvoboditvi se je vrnil iz ujetništva in se vpisal na gozdarsko fakulteto v Beogradu, ki jo je končal v dobrih štirih letih. V času študija je bil aktiven družbenopolitični delavec v vrstah študentske mladine. Leta 1950 je diplomiral za gozdarskega inženirja in je dobil dekret za prvo službeno mesto v Novem mestu. Strokovnih kadrov je namreč primanjkovalo in zato so jih plansko razvrščali po vsej državi, da bi tako zagotovili izvršitev prvega petletnega plana kljub gozdarski blokadi Jugoslavije.

V takih okoliščinah je Rade 1. marca 1950 nastopil službo kot pomočnik upravnika gozdne manipulacije Poljane pri LIP Novo mesto. Že samo dejstvo, da je prva njegova pla-

ča znašala 4.000 S-din, zgovorno pove, da je že dolgo tega, ko je postal naše gore list. Dokler ni leta 1955 prevzel mesto šefa odseka za izkoriščanje gozdov pri GG Novo mesto, je zaradi reorganizacij v gozdarstvu in lesni industriji opravljal različne dolžnosti kot so v. d. vodje gozdne manipulacije Poljane, revirni vodja v Podstenicah, planer gozdne proizvodnje pri LIP Novo mesto, šef gozdne manipulacije Novo mesto in tehnični vodja podjetja Novoles.

To so bili težki časi, za katere imamo v gozdarstvu navadno reči, da so bila planska leta. Naši gozdovi so bili tedaj močno obremenjeni z velikimi sečnjami. Delalo se je po ves dan in tudi ob nedeljah, ko je bilo treba udarniško nakladati vagona ali kamione, ni bilo počitka. Vse to je naš Rade okusil pri svojem delu in kadar obuja spomine na tiste dni, večkrat omenja, da kljub napornemu delu niti poštene prehrane niso imeli. Omeniti je treba, da so se v tistem času postavljali tudi temelji dolenske lesne industrije, za katero je pri izdelavi načrtov prispeval svoj delež tudi Rade.

Kot rečeno, je v letu 1955 prevzel mesto šefa za izkoriščanje gozdov pri GG Novo mesto. Na tem delovnem mestu je bil vse do upokojitve, to je polnih 23 let. V tem času je dodobra spoznal naše dolenske gozdove, navade ljudi, ki so v njih delali, skratka celoten utrip življenja dolenskega človeka. Značilno

pa je, da se ves ta čas Rade ni zapiral v ozke strokovne okvire, ampak je deloval tudi na drugih področjih. Srečevali smo ga na sejah samoupravnih organov, kjer je opravljal tudi več funkcij. Večkrat se je pokazal kot odlični organizator predvsem raznih športnih tekmovanj. Aktiven je bil v družbenopolitičnih organizacijah v podjetju in izven njega. Lahko bi našli še vrsto raznih nalog, ki jih je uspešno opravljal. Čeprav je bilo večkrat težko, je napore premagoval smelo. Vedno je bil dobre volje in je znal s šalo zbuditi veselo razpoloženje tudi pri sodelavcih. Tak je bil torej naš Rade. Vsi ga dobro poznamo kot skromnega in dobrega tovariša, ki bi za svojega sočloveka in sodelavca storil vse, samo da bi mu ustregel.

Ob odhodu v pokoj se mu zahvaljujemo za vse, kar je naredil za razvoj dolenskega gozdarstva in mu želimo zadovoljstva in zdravja v krogu družine.

JOŽE PETRIČ, dipl. ing.

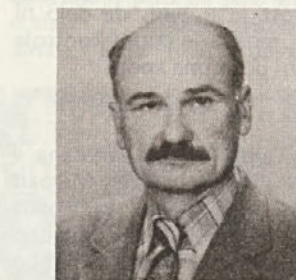
Jožetu Vidmarju - Nacetu še mnogo uspehov!

Predsednik TOK Gozdarstvo Črnomelj na straneh našega glasila

Sedaj, ko je naše glasilo pričelo izhajati v novi obliki, bi vsem bralcem rad predstavljal z nekaj skromnimi besedami našega predsednika sveta kooperantov Jožeta Vidmarja - Naceta.

Rodil se je 26. 10. 1927 v Selih pri Semiču. Druga svetovna vojna ni šla mimo njega. Leta 1943 je odšel v partizane, kjer je bil do osvoboditve. Takoj po vojni se je zaposlil pri kmetijski zadrugi, nato pa v Iskri, kjer je delal 15 let kot gospodar. Leta 1977 se je upokojil.

Vprašal sem ga, kakšne funkcije je vse opravljal. V šali mi je odgovoril, da je bil že v vseh „procesijah“. Ko mi je naštel, kaj vse je do sedaj že bil in kje se je udeleževal sem ugotovi-

vil, da je bilo teh „procesij“ res veliko.

Naj naštejemo samo nekaj pomembnejših funkcij. Bil je 12 let občinski odbornik, v upravnem odboru občinske gasilske zveze je bil 15 let, 10 let član KS, predsednik gasilskega društva Semič, član DS Iskre, predsednik DS GG Novo mesto, predsednik sveta TOK Črmošnjice itd.

Sedaj je že 4 leta predsednik krajevne skupnosti Semič, podpredsednik DS GG Novo mesto in že drugo mandatno dobo predsednik sveta kooperantov TOK Gozdarstvo Črnomelj.

Za svoje aktivno delovanje je dobil tudi občinsko priznanje OF. V partizanih je bil tudi odlikovan z redom zasluge za narod.

Kaj naj bi še zapisal o našem Nacetu? Je izredno in vsestransko delaven, živahen, vedno dobre volje in seveda pravi Semičan. Človek bi pričakoval, da bo sedaj, ko je v pokoju delal manj, toda ne, prej bi dejal, da je ravno obratno! Na veliko kmetuje, se udeležuje v krajevni skupnosti, skratka povsod je in človek mora imeti že res srečo, da ga najde ob pravem času.

Zaželimo mu zdravja in še v prihodnje veliko uspehov!

JOŽE VIDERVOL

Skupščina TOK Trebnje

Prvo zasedanje novoizvoljene skupščine temeljne organizacije kooperantov gozdarstvo Trebnje je bila 8. septembra. Predsednik dotedanega delavskega sveta Jože Pogačnik je 18 članov skupščine seznanil z nalogami skupščine in poudaril predvsem naslednje:

skupščina sprejema letni gospodarski načrt, določa poslovno politiko TOK, imenuje in razrešuje vodjo TOK, voli in razrešuje svet temeljne organizacije kooperantov, daje smernice in navodila izvršilnemu organu in vodji TOK.

Na dnevnem redu prvega zasedanja skupščine je bila tudi razprava o gospodarjenju v temeljni organizaciji kooperantov gozdarstvo Trebnje. Po razpravi, ki je bila živahna, čeprav so nekateri člani skupščine prvič v samoupravnih organih, so člani izvolili v svet temeljne organizacije kooperantov gozdarstvo Trebnje:

Ludvika Bizjaka iz Mrzle luže, Vita Dražumeriča, Trebnje, Antona Fortuna iz Malih Dol, Miho Plavca iz Ceste, Janeza Strjanca iz Dobrnica, Karla Zagerčana iz Zagorice in Jožeta Zupinčiča iz Trebnjega.

Novemu svetu so vsi člani skupščine izrekli iskrene želje za čim uspešnejše delo v mandatni dobi.

Enako jim želimo tudi vsi člani in delavci temeljne organizacije kooperantov gozdarstvo Trebnje.

Ustanovljen je odbor za gozdarstvo pri zadružni zvezi

Upravni odbor zadružne zveze SRS je na svoji seji 6. aprila imenoval odbor za gozdarstvo kot svoj organ za področje gozdarstva. Odbor ima organizacijsko, povezovalno in usmerjevalno funkcijo in deluje v skladu s sklepi in smernicami upravnega odbora zadružne zveze SR Slovenije. Pripravlja predloge in gradiva za upravni odbor zadružne zveze SR in zagotavlja učinkovitost obravnav vseh vprašanj s področja gozdarstva v okviru zadružne zveze Slovenije.

Odbor sestavljajo delegati članov in delavcev temeljnih organizacij kooperantov gozdarstva tako, da so zastopana vsa gozdarska območja. Odbor ima 17 članov z mandatno dobo 4 leta.

Glavne naloge odbora so naslednje:

- razvoj samoupravne organiziranosti,
- uresničevanje zakona o združenem delu, zakona o gozdovih in zakona o združevanju kmetov,
- povezovanje kmetijstva in gozdarstva na področju HKS,
- pogoji skupnega gospodarjenja z gozdovi,
- razvoj in uveljavljanje dohodkovnih odnosov,
- večanje tržne proizvodnje v skladu s srednjeročnim programom,
- poraba sredstev za razširjeno

gozdnobiološko reprodukcijo in gradnjo gozdnih komunikacij,

- sodelovanje pri oblikovanju izhodišč samoupravnih aktov,
- organizira posvete, razgovore in delovne skupine za področje posameznih vprašanj. Odbor je imel dve seji; na prvi je izvolil predsednika, namestnika in sprejel poslovnik in program dela za letošnje leto.

Na drugi seji je podrobno analiziral izvajanje zakona o gozdovih in izvajanje samoupravnega sporazuma o temeljnih plana gospodarjenja z gozdovi.

Novi odbor bo prav gotovo prispeval k izboljšanju gospodarjenja v zasebnih gozdovih in pritegnil k živahnemu samoupravnemu delovanju čim več gozdnih posestnikov.

ADOLF ŠTOR

Poškodbe v gozdu (Nemčija)

Spravilo leta s stroji, zlasti pri vlaki celih dreves, povzroča na stoječem drevju precejšnje poškodbe. Ugotovili so, da je v mlajšem sestoji smreke pozimi poškodovano 13 %, poleti pa 16 % dreves. Poprečna velikost rane poleti je bila 190, pozimi pa 90 kvadratnih centimetrov.

Brez dobrega obveščanja ni samoupravljanja!

Odlomek iz pogovora predsednika RS ZSS Vinka Hafnerja z uredniki glasil organizacij združenega dela v Sloveniji

„Ni treba posebej poudarjati, da brez dobre informiranosti delavca ne more biti njegove družbene osveščenosti in ne njegovega učinkovitega delovanja kot gospodarja—upravljalca.

Med pomembnimi in objektivnimi težavami je dejstvo, da je delavec danes še premalo izobražen, premalo osveščen in premalo integriran v družbeno skupnost in seveda tudi premalo operativno informiran, da bi bil dovolj usposobljen za dejansko upravljanje in da bi se tudi sam imel za upravljalca.

Ponovno poudarjam, da bi morali videti sindikati in ZK v teh glasilih v združenem delu svoje močno orožje tudi za boj proti birokratizmu, za mobilizacijo delavcev za večjo produktivnost in večjo odgovornost.

Tega se je treba še posebej zavedati v konfrontaciji z birokratskimi stališči in z manipuliranjem z delavci ter pri kratenju njihovih elementarnih samoupravnih in socialnih pravic itd.”

O bolniških izostankih

„Sindikati se morajo kot družbenopolitična organizacija čutiti odgovorne za gospodarjenje v delovnih organizacijah in za mobilizacijo delavcev za zavestno odločanje o teh vprašanjih. Sindikat ne sme biti več odrinjen od teh vprašanj; imeti mora pomembno vlogo obenem s samoupravnimi organi in poslovodnimi strukturami itd. Odločilnega pomena je, da se delavec zares čuti gospodarja. To namreč usmerja vse njegovo nadaljnje vedenje. Primer: kmet je v zdravstvenem varstvu izenačen z delavcem, toda natančno premisli, kdaj lahko izostane z dela — skratka, čuti se gospodarja. Seveda je v velikih in zapletenih OZD in SOZD težavnejše doseči tako neposredno soodvisnost za odločitve in za gospodarjenje. Toda tembolj ko bo ta občutek naraščal, bolj bo naraščala delavčeva samozavest, delovna disciplina, bolj se bodo zmanjševali bolniški izostanki . . .

Seveda pa zastavljeno vprašanje ni tako preprosto. Gre namreč še za druge dejavnike, ki vplivajo na izostanke. Bolj ko bo razvita preventiva, manj bo potrebne kurative in manj bodo delavci izostajali z dela.”

O delu po 9. kongresu ZSS

„Bolj se bomo posvetili praktičnim vprašanjem, organizacijskemu in vsebinskemu utrjevanju sindikatov pri reševanju konkretnih nalog delavskega razreda.”

Na Čehoslovaškem pride na enega lovca 60 ha lovišča. V Sloveniji je 20.000 lovcev in nekaj manj kot 100 ha lovišča na vsakega.

Pred 20 milijoni let je sekvoja rastla tudi v Evropi in Aziji, kar dokazujejo najdišča rjavega premoga; sedaj raste samo v Kaliforniji.

V Nemčiji, na Saškem, so v 10—letnem poiskusnem nasadu več drevesnih vrst ugotovili, da je na pseudogleju najbolj uspela omorika, ki je višja za 20 — 30 % od drugih vrst.

Naši nekdanji sodelavci so ob vsakoletnem srečanju okrog novega leta želeli, da bi bilo srečanje upokojencev združeno z obiskom delovišč in ogledom gozdov. Ker je tako srečanje primernejše poleti, smo organizirali izlet v juniju. Udeležilo se ga je 20 upokojencev. Ogledali so si nasad iglavcev Mlake, drevesnico Gradac, sečnjino in spravilo v Sredgori in Golobinjeku in nato zaključili s „toplo“ malico v planinskem domu na Mimi gori. Bili so zadovoljni in dobro razpoloženi ob srečanju s sedanjimi delavci. Sklenili so, da bi se tudi v bodoče rajši dobili spomladi ali poleti, ker bo tako mnogo prijetneje kot pozimi v gostilnah. (Foto T. Fabjan).

Načrtovanje in uresničevanje izobraževanja

Samoupravni sporazum o izobraževanju, ki je bil sprejet na referendumu, je spodbuda za začetek načrtnega izobraževanja. Delavci TOZD so sklenili združevati 2,5 % od bruto osebnih dohodkov pod pogojem, da bodo sredstva porabljena v skladu z njihovimi zahtevami. Združevanje sklada za izobraževanje v delovni organizaciji je ena izmed oblik skupnega reševanja izobraževalne in štipendijske politike. Z združenimi sredstvi bomo v prvi vrsti poravnali obveznosti v občinske solidarnostne štipendijske sklade. Nakazali bomo 0,5 % od bruto osebnih dohodkov.

Približno toliko bomo namenili za kadrovske štipendije znotraj gozdnega gospodarstva, 1,5 % pa bomo porabili za izobraževanje delavcev gozdnega gospodarstva na delu ali ob delu. Leta 1979 bomo prvič temeljiteje načrtovali izobraževanje za vse vrste poklicev oziroma delovnih nalog. Izdelali smo metodo zbiranja zahtev delavcev po izobraževanju. Delavci se bodo imeli možnost prijaviti v naslednje tečaje oziroma seminarje: tečaj za gozdne in gradbene delovodje, začetni in dopolnilni tečaj za delo z motorno žago, tečaj za upravljalce lahke in težke mehanizacije, za gozdne traktoriste, upravljalce hidravličnih dvigal, za mineerje, začetni oziroma dopolnilni tečaj za delo v drevesnicah, tečaj o vzdrževanju in popravilu cest, seminar o ravnanju z razstrelivom za delavce, ki

ga nabavljajo, prevažajo ali uporabljajo. Organiziramo tudi seminar za usposabljanje delegatov. V šolo za gozdarje bomo vključili najmanj 5 mladih delavcev. Bolj strokovno bomo opravili uvajalne seminarje za novosprejete delavce.

Poleg teh in še drugih tečajev in seminarjev se bodo delavci lahko vpisali v srednje, višje in visoke šole v skladu s potrebami gozdnega gospodarstva. Organizirali bomo tudi tečaje za

gozdne posestnike, za vamo delo s traktorjem in motorno žago.

Z zgornjim obvestilom želimo spodbuditi delavce k razmišljanju o tem, da sta vzgoja in izobraževanje tesno povezana z delom. Delo bo lažje in uspešnejše, če ga bodo opravljali usposobljeni delavci. To je tudi razlog, da se bodo delavci ne glede na njihovo strokovno izobrazbo še naprej stalno izobraževali ob delu.

FRANC MARKOVIČ

Gradili bomo gozdno cesto v okolici Starega trga

Približno mesec dni je, kar smo pričeli pripravljati gradnjo gozdne ceste na področju TOK Gozdarstvo Črnomelj.

Nič posebnega ni, kadar pričene TOZD Gradnje s trasiranjem gozdne ceste. Za TOK Gozdarstvo Črnomelj pa je to vendar nekaj novega, saj je prvič, odkar obstaja nova organizacija kooperantov, da bomo gradili

Tudi v Romuniji divjad uničuje gozdne nasade. Odkar so leta 1960 nekatera gozdna območja proglasili za športna jelenja lovišča, se je število karpatskega jelena podvanajsterilo, število srnjadi pa celo po šestnajsterilo. Predlagajo ukrepe za zmanjšanje razmnoževanja.

gozdno cesto samo v zasebnih gozdovih.

Trasiranje ceste sicer še ni gradnja, toda ker navadno sledi gradnja, upravičeno pričakujemo njen začetek v naslednjem letu.

In kje bo tekla nova cesta? Na dosedaj najbolj zaprtem gozdnem področju, v okolici Starega trga. Cesta bo povezovala predel Lipovca z obstoječo dalmatinsko cesto. Dolga bo približno 2300 m, v bodočnosti pa je možno napraviti še krajše odcepe ali pa traktorske vlake.

Gozdna cesta bo velika pridobitev za lastnike gozdov na tem področju, saj se bodo stroški spravila močno zmanjšali. Za nas gozdarje pa pomeni nekaj povsem drugega. Seveda pričakujemo s tega področja tudi več lesa, predvsem pa se zavedamo, da bomo morali po izgradnji nove ceste povečati obseg gozdnogojitvenih del predvsem redčenja in osnovanja novih sestojev, tam kjer so okoliščine za to primerne.

JOŽE VIDERVOL, dipl. ing.

DIT gozdarstva dela redno

4. novembra je društvo inženirjev in tehnikov gozdarstva zopet organiziralo strokovni posvet. Tokrat o obnovi preostalih jelovih bukovi sestojev v gospodarskih enotah Poljane in Črmošnjice na Rogu. Ogleдали smo si gozdove, ki so bili v prejšnjem stoletju še pragozdovi, sedaj pa še nimajo prave gospodarske strukture. Značilna zanje so redka stara drevesa, pod katerimi pa ni dovolj pomladka, zaradi česar odlašamo s končnimi poseki, medtem ko drevje izgublja tehnično

vrednost. Povsod so sledovi, ki kažejo, da divjad na obnovo močno vpliva.

Na obhodu smo ogledali take sestoje v različnih fazah razvoja, med drugim tudi že uspešno pomlajene.

V razgovoru se je pokazalo, da o obnovi nimamo vsi enakega mnenja. Toda čeprav se nismo dogovorili o enotnem, edino pravem ravnanju, smo vsi vsaj za nekatere misli bogatejši. Sicer pa prav gotovo tudi nekaj ur intenzivnega opazovanja v gozdu ni brez koristi. Sklenjeno je bilo, da bo za odd. 7 GE Črmošnjice naredila gozdnogojitveni načrt skupina, v kateri bodo zastopani revimi gozdarji iz treh TOZD (Straža, Podtum, Črmošnjice), da bi uskladili gojitvene postopke v preostalih sestojih.

Prihodnjic bomo obravnavali podobna gozdnogojitvena vprašanja na področju TOZD Straža.

Pogozdovanje na TOK Gozdarstvo Novo mesto

TOK Gozdarstvo Novo mesto je letos pogozdilo 33 ha gozdnih površin v gozdovih, ki so v zasebni lasti. Ker delovna organizacija nima dovolj svojih delavcev, se je prav pri pogozdovanju ustalila navada, da pogozdujejo učenci osemletik in srednjih šol, saj je tudi priložnostne delavce zadnje čase izredno težko dobiti. Delavci TOK in samoupravni organi podpiramo take delovne akcije, ker smatramo, da smo tudi mi dolžni pomagati pri vzgoji mladega rodu. Ob delu ji lahko nazorno prikažemo živo naravo, pomembnost varstva okolja in naravnega ravnotežja. V bodoče bo treba take akcije popestriti še z zanimivimi predavanji.

Ena izmed šolar, Mateja Cekuta, je takole opisala delovni dan v gozdu.

POGOZDOVANJE

V soboto, 21. oktobra, se nas je 13 učencev osnovne šole Šentjerneje ob 5.30 zbralo pred pisarno TOK Gozdarstvo Novo mesto v Šentjerneju. Nato smo se z dvema kombijema pod vodstvom gozdarjev odpeljali na Gorjance. Takoj, ko smo prispeli na Gorjance, smo poprijeli za delo. Pogozdovali smo posekano pobočje z mladimi smrekami. Po osemurnem delu smo posadili kar 2000 sadik. Nas 13 pa ni bilo edinih, ki smo pogozdovali. V ponedeljek, 23. oktobra, je pogozdovalo še 10 učencev naše šole. Ti so posadili 1200 sadik.

Tako smo samo učenci naše šole pogozdili 1 hektar gozdne površine.

Ne igravimo se z ognjem in nevarnim bencinom!

Da je to lahko zelo nevarno početje, vam lahko postržem kar s primeri:

pred leti smo imeli v Štufni kuharico, ki je vsako jutro zakurila v peči s pomočjo bencina. Kdo bi se mučil s trskami, ko pa tako lepo zagori, če polena poprej poliješ s to tekočino! Nekega dne pa je glavo prepozno umaknila in ogenj ji je precej ožgal lase in obrvi. Za podrobnosti smo izvedeli šele potem, ko je prišla prijava nesreče pri delu.

Na splošno je tudi znano, da naši gozdarji zlasti pozimi kurijo ognje s pomočjo bencina iz ročk ali motork.

Zadnji primer pa je spet iz TOZD „Gozdarstvo“ Podturn. Gozdar F. A. iz Meniške vasi je na pripravi tal v bližini Kunča požigal odpadke. Hotel je zažgati kup vej, ki prejšnjega dne ni pogorel do konca, pa je nanj iz ročke zliil bencin. Toda v kupu je bila še žerjavica in ogenj je takoj planil. V strahu je F. A. odskočil, pri tem pa se na nesrečo še polil z bencinom. Takoj ja zagorel in če bi mu ne pomagal tovariš, bi bila nesreča še mnogo hujša.

SLAVKO KLANČIČAR

Kako smo letovali

Počitniški dom v Novigradu je bil v sezoni 1978 odprt od 1. 7. do 31. 8. Čas bivanja v domu je bil enak kot druga leta, to je po 5 in 10 dni. Kapacitete doma so bile skoraj vse izkoriščene. Nezasedene sobe smo oddali delavcem „Gorjancev“ in tujim gostom. Kot prejšnja leta tudi letos nekaterih prijavljenih gostov ni bilo, niti niso nikogar obvestili, da jih ne bo. V večina primerov je bilo delavcem odobreno letovanje v domu v roku, ki so ga sami predlagali. Pri razporeditvi smo upoštevali ista merila kot prejšnja leta, zlasti smo se ozirali na želje družin s šoloobveznimi otroki.

Pri usklajevanju dopustov v počitniških prikolicah je prišlo do raznih nesoglasij in vroče krvi. Nekateri člani delovne skupnosti ne razumejo ali pa nočejo razumeti, da bi tudi drugi njihovi sodelavci radi letovali v prikolicah in da ni mogoče, da bi hodili tja vsako leto eni in isti. Sprijazniti se bo treba z dejstvom, da imajo pravico letovali v prikolici vsi člani delovne skupnosti. Ravno tako kakor v domu v Novigradu smo tudi pri tistih, ki so letovali v prikolicah, upoštevali obveznosti do šoloobveznih otrok. Tudi v tem primeru je prišlo do nesoglasij in razburjenja po nepotrebnem in neupravičeno.

Letos je bila v počitniškem domu Novigrad obnovljena Gradska loža, ki jo uporabljamo za jedilnico. Ložo je obnovilo SGP „Pionir“ iz Novega mesta. Obnovitvena dela niso potekala tako, kot je bilo dogovorjeno in zapisano v pogodbi niti časovno niti kvalitetno. Izvajalec del SGP „Pionir“ se je v pogodbi obvezal, da bo dela končal do 15. 4. 1978 leta, toda ta rok je ostal le na papirju, saj je bil tehnični prevzem šele nekaj dni pred prihodom prvih gostov v dom, in sicer 26. 6. 1978 leta.

Po obnovi je loža res prijeten kotic, v katerem se človek dobro počuti.

V letu 1978 je v domu letovalo:
po 10 dni 137 domačih gostov
po 5 dni 90 domačih gostov
skupaj 227 domačih gostov

Delavci podjetja „Gorjanci“ (pri nas samo na hrani):
po 10 dni 116 gostov

Tuji gostje:
po 10 dni 33 gostov
po 5 dni 21 gostov
skupaj 54 gostov

Delavci podjetja „Gorjanci“ v našem domu:
po 10 dni 5 gostov

Glede na člane delovne skupnosti in družinske člane je v domu letovalo:

Freglednica dopustnikov po TOZD

a/ po 10 dni

	dekada 7p,00						Skupaj	Dekada 100,00						Skupaj	Ost- ro- ci	Vse sku- paj
	1	2	3	4	5	6		1	2	3	4	5	6			
TOZD Novo mesto	3	5	3				11	2	2	1				5	1	17
Straža	6			2	5		13	2		1	1	1		5	3	21
Podturn		2	2	9		1	14			1		1		2	3	19
Črmošnjice	1		2	3			6		1	1				2	1	9
Črnomelj	1		3				4	2		1				3		7
Gradnje	1				2		3	2				1		3		6
TOK Novo mesto		3	7				10		2	3				5	1	16
Trebneje	1		1				2			1				1	2	5
Črnomelj				2			2				1			1	1	4
DSSS		3	2	4	3	6	18		3	1	1	1	2	8	7	33
SKUPAJ:	11	10	17	25	13	7	83	6	8	7	7	3	4	35	19	337

b/ po 5 dni

	dekada 7p,00						Skupaj	Dekada 100,00						Skupaj	Ost- ro- ci	Vse sku- paj
	1	2	3	4	5	6		1	2	3	4	5	6			
TOZD Novo mesto	1		3				4			1				1	1	6
Straža	1	6		3	5		15		1				1	2	1	18
Podturn			7	2	1	10	10		2					2	1	13
Črmošnjice			7		3		10			2		1		3	2	15
Črnomelj	1	2		1	4		4	2				1	3	2	9	
Gradnje	2						2		1					1		3
TOK Novo mesto	-	-														
Trebneje	2				1	3	3					1		1	1	5
Črnomelj	1					1	1	1						1		2
DSSS		3	5		2	4	14						3	3	2	19
SKUPAJ:	4	13	21	8	6	11	63	1	4	4	1	2	5	17	10	90

PETER GERŠIČ

TOZD in TOK	člani delovne skupnosti	družinski člani	Skupaj
TOZD Novo mesto	9	14	23
Straža	19	20	39
Podturn	13	19	32
Črmošnjice	9	15	24
Črnomelj	5	11	16
Gradnje	3	6	9
TOK Novo mesto	5	11	16
Trebneje	4	6	10
Črnomelj	2	4	6
DSSS	19	33	52
SKUPAJ	88	139	227

V počitniških prikolicah je letovalo 54 oseb, od tega:

TOZD in TOK	člani delovne skupnosti	družinski člani	Skupaj
TOZD Novo mesto	5	10	15
Straža	1	2	3
Podturn	1	1	2
Črmošnjice	1	1	2
Črnomelj	2	6	8
Gradnje	1	2	3
DSSS	8	13	21
SKUPAJ:	19	35	54

VARUJMO SVOJE OKOLJE!

„Človek glej, ožgana bukev umira“ je napisal na ožgano bukev revimi gozdar Franc Janež v Sredgori. Ob izgradnji ceste je pri Sredgorski luži, v trikotu med cestami, pripravil prostor z ognjiščem, mizami in klopmi in ga imenovali „Počivalnik“. Obiskovalci v naravi naj bi se tu odpočili, na ognjišču pripravili prigrizek in prostor pustili tak kot je bil. Tudi za odpadke je spletel poseben koš. Kmalu pa so „turisti“, za katere bi bilo boljše, če bi ostali v gostilnah, zakurili ogenj ob dveh bukvah, ki se bosta seveda posušili. Še nekaj takih „obiskov“ in lepi prostorček bo uničen. Morda pa bo napis le pomagal! – (F. T.)

Medvedova šapa – fotografirana seveda na kosmatincu, ki so ga spretni lovci že položili na dlako. Takle „podplat“ z ostrimi kremplji pa je v naravi seveda vse kaj drugega kot „lepa igračka“. (Foto Janez Černač, GG Kočevje).

Pod medvedjimi šapami

Bilo je junija letos, ko se je pričel lov na smjaka. Smjak je takrat že „odprt“, kot pravijo lovci. Po lovčevih žilah zapolje kri: ga bom videl, morda uplenil, bo dober?

Tudi naš sodelavec Stane Mavsar, član semiške lovske družine, si je zaželel videti in če le mogoče tudi „upleniti“ smjaka. Torej gremo na lov! Stane se je odločil, da bo obiskal tasta na Brezju pri Rožnem dolu, s seboj pa je seveda vzel puško, saj se je že prej namenil pogledati za smnjakom in hkrati opravičiti družinsko dolžnost.

Sin ga je z avtom potegnil do Brezja, vrnil pa se je Stane nameraval z večernim vlakom. Na Brezju, pri tASTU, ko je izstopil iz avtomobila, je na hitro pograbil puško, pozabil pa s seboj vzeti patrone. Tudi to se zgodi, vendar Stane ne bi bil lovec, če bi zaradi pozabljenih nabojev spremenil svoj načrt. Po obisku je šel na lov, pa čeprav s puško

brez nabojev. Hotel je pogledati za smnjakom, kje se pase, kakšen je, dober ali slab in nameraval ga je „privezati“, kot pravijo lovci.

Zvečer, bilo je okrog pol devetih, ko se je vračal po poti z „uspešnega“ lova, pa je doživel nekaj, kar ne bo pozabil vse življenje.

Na ostrem križišču dveh poti se je v mraku nenadoma srečal s kosmatincem. Vse bi bilo prav, če bi oba nadaljevala vsak svojo pot, a medvedka je bila drugačnega mnenja. Stane se je po njenem udarcu s šapo nepričakovano znašel na tleh, brez puške, ki je bila tako in tako neuporabna, in brez očal, medvedka pa na njem. Pričel se je ravs, kdo bo koga. Stane je medvedko zgrabil za vrat in jo tiščal stran od sebe, medvedka pa je mahala po njem s prvimi tacami. Medved, vemo, ima ostre kremplje, zato ni čudno, da mu je nad desnim komolcem razparala suknjič in z njim seveda tudi kožo, kremplji pa so zaparali tudi po desni strani reber in nogi. Ko se je nevarnega objema nekako rešil s tem, da je medvedko odrinil, je vstal in zagrabil lovski nož, s katerim je potem trikrat, štirikrat „mahnil“ po medvedki med prvima nogama. Kam in kako je zadel sam ne ve, toda medvedka se za udarce ni zmenila in ni popustila. V skrajni sili in strahu je zato še enkrat zamahnil proti glavi in jo zadel v smrček. Zarjula je, odnehala in odtačala.

Po dvoboju se je Stane pošte-no zdelan napotil v vas, kjer so mu pomagali z žganjem za „zunaj in znotraj“.

Kljub srečanju, ki ga je doživel, je šel na vlak, kjer je prikrival svojo razcefrano obleko. Moral je tudi k zdravniku, saj so bile rane kar hude. Posledice čuti še zdaj in zdravniki pravi-

jo, da se mu suši živec na nogi.

Ko sem vprašal Staneta, če ga je bilo kaj strah, je odgovoril, da ga je postalo strah šele drugi dan, ko je o doživljanju premišljeval. Zanimalo me je, kako je ugotovil, kakšnega spola je bil kosmatinec. Takrat ni vedel, s kom ima opravka, pač pa so nekaj dni kasneje v bližini kraja, kjer se je Stane srečal s kosmatincem, opazili tri majhne medvedke, zato lahko sklepamo, da je bila medvedka.

In zakaj je napadla? Ob srečanju, ki je bilo tudi zanjo prav nenadno, se je postavila v bran za svoje mladiče.

Kaj se je kasneje zgodilo z medvedko ni znano, videl je ni nihče več. Stane pa pravi, da ne ve, kako bi se končalo, če bi bila medvedka večja. Ta, s katero je imel opravka, je bila težka smao okrog 100 kg, vsaj tako jo je ocenil.

Eno je gotovo. Stane, kot že marsikateri naših gozdarjev, je prav nazorno spoznal, da strah pred medvedom ni strah za prazen nič. JOŽE VIDERVOL

NACETOVA

Bilo je lani v Drašičih pri znanem vinogradniku Plutu. Na mizi v zidnici je bilo rdeče in belo vino. Nekateri so pili rdeče, Nace pa samo belo.

Vinogradnika Pluta je prav takrat obiskal tudi Janez Vipotnik. Seveda je Nace tov. Vipotniku ponudil vino in le-ta se je odločil za rdečega. Nace, ne bodo len pa je dejal, da pije samo belo. Na vprašanje zakaj le belo vino, je odgovoril: „Ja, v rdečem vinu se lahko skriva marsikaj; lahko si človek v njem opere roke ali pa kaj drugega pa se nič ne pozna, v belem pa je to malo težje storiti, zato pijem le belega...“

PEČENKE NI BILO!

Starejši že pozabljamo, mlajši pa niso doživeli, kako skromno je bilo naše življenje prva leta po vojni. Prav veseli smo bili, ko smo kot poseben dodatek za težko delo na mesec dobili kilogram slanine.

Taksatorji so živeli v gozdu in prebivali v kakšni baraki od ponedeljka do sobote. Kuhali so si sami in izbire ni bilo veliko. Tako je tedaj kot fitocenolog s taksatorji delal na Planini tudi ing. Dušan Robič (sedaj magister). Nekoč sta z revirnim gozdarjem Francem Jenežem z vedela, da se je na paši preobjedel in poginili živinče, ki so ga zapeljali na mrhovišče za medveda. Ker je bilo meso še sveže, sta se takoj odpravila, da bi si ga odrezala lep kos za pečenko. Toda ostala sta brez pečenko in za izkušnjo bogatejša. Meso je bilo tako napeto, da vanj nista mogla zapičiti še igle, kaj šele, da bi si ga kos odrezala.

J. P.

Še dve veseli z naših ekskurzij

KAKO SE OBNESEJO SANDALE

Na predavanju o Belgiji, ki je bilo nekaj dni pred odhodom v to deželo, nam je naša strokovna vodnica magistrica Sonja zabicala: „Glejte, da boste dobro obuti in oblečeni za teren! Pri Belgijcih slabo vreme ni ovira. Na svoje gričke pa hodijo v platinjskih čevljih.“

Kljub temu opozorilo se je neki naš kolega na zbornem mestu pojavil v sandalah. In to v tistih „Kristusovih“, se pravi precej odprtih. Vzbuja je pozornost in močno nas je zanimalo, kako bo z njimi shajal. Pa poglejmo!

V začetku smo si ogledovali peščine ob morju. Medtem ko smo se vsi kar naprej sezuvali in stresali iz čevljev in nizkih škornjev zoprn miško, prizadeti sploh ni imel težav. Vse se je uredilo po pravilu: kakor noter, tako tudi ven.

Najslabše zanj bi moralo biti takrat v Ardenih, ko smo si ogledovali barje. Ne bil bi pa Dolenjec, če se tudi tu ne bi znašel. Medtem, ko smo mi v megli lovili ravnotežje na ozki stezi, je on lepo ostal v toplem avtobusu. Pa še med vsemi, ki so se mu pridružili, je imel edini opravičljiv razlog.

Vendar vam ne priporočam, da bi ga drugič posnemali. Vse čas je bil prav grdo prehlajen.

ZABITE ČEŠPLJE

Kako je kdo navezan na svoje domače, se vidi tudi po pisanju s poti. Med nami so taki, ki iz vsakega mesta pošiljajo razglednice na vse konce in kraje. Nekateri jih le kupujejo in potem prinesejo kar s seboj. So pa tudi taki, ki sploh ne pišejo, pa tudi česar koli drugega ne prinesejo domov.

Vse pa je na ekskurziji po Belgiji posekal naš kolega, ki je ne samo dober gozdar, ampak znan tudi kot navdušen lovec, odličen vinogradnik, čebelar, sadjar, skratka – dober gospodar. Že takoj v Ljubljani, še predno smo se z vlakom odpeljali v tujino, je stekel do poštnega nabiralnika. V naših očeh je še zrasel. Nič pa ne ostane skrito in tako smo kmalu izvedeli pravi razlog.

Dan poprej je namreč doma otrešel češplje in jih zaprl v posodo. Sporočilo iz Ljubljane pa se je glasilo nekako v tem smislu: „Hitro odprite sodček, da ne bo prepozno!“ No, upam, da je svojim vseeno poslal tudi pozdrave...
SLAVKO KLANČIČAR

DOLENJSKI GOZDAR

Glasilo izdaja delavski svet gozdnega gospodarstva Novo mesto – Odgovorni urednik ing. Janez Penca. Uredniški odbor: Franc Markovič, ing. Jože Falkner, ing. Jernej Piškur, ing. Slavko Klančičar, Janez Šebenič, ing. Tone Šepec, ing. Jože Vidervol in ing. Tone Hočevar – Izhaja enkrat na mesec v 2000 izvodih. – Uredništvo: Novo mesto, Gubčeva 15 – Časopisni stavek, filmi in prelom: ČZP Dolenjski list Novo mesto – Tisk: Knjigotisk Novo mesto – Na osnovi ustreznega dokumenta prosto plačila prometnega davka.